■ ابتدا درخصوص پروژه «همساز» که براساس شعار همدلی و همزبانی بین هنرمندان شکل گرفته است توضیح دهید. چه اتفاقی سبب شکل گیری این پروژه و نزدیک شدن هنرمندان به یکدیگر شده است؟

ایده اجرای این پروژه ازمدت‌ها قبل در ذهنم شکل گرفت و پیگیر آن بودم اما یکی از موضوعاتی که براساس آن مصمم به اجرای این پروژه شدم موضوع کنار هم قرار گرفتن و همنوازی هنرمندان نوازنده، با نظرات مختلف، با تکیه برویکرد همدلی و هم اندیشی بود. برای مثال در حال حاضر در بخش آموزش تنبک اختلاف نظرهایی وجود دارد. در واقع استادان برجسته تنبک از ابتدا، آموزش این ساز را با نگاه و دیدگاه خود تدریس می کردند و بنا به دلایل مختلف کمتر حاضر شده‌اند که کنار هم بنشینند و به یک نظر واحد برسند. این مسأله در نگاه هنرجویانی که پیگیر آموزش این سازهستند نیز به چشم می خورد. براین اساس اگر استادان با همدلی در کنار هم قرار می گرفتند، شرایط متفاوت می شد. درواقع هدف نخست از انجام این پروژه، ایجاد همدلی و همزبانی است.

اما موضوع دیگر کرونا بود که در این مدت بیش از یک سال، فاصله بسیاری بین هنرمندان با یکدیگر و مردم ایجاد کرده است. براین اساس تصمیم گرفتم این موضوع را جدی‌تر پیگیری کنم که خوشبختانه از استقبال خوبی هم برخوردار شده است، البته این پروژه همچنان ادامه دارد. جالب است بدانید این استقبال تا اندازه‌ای بود که فکر می کنم این پروژه می‌تواند پایانی باز داشته باشد و همچنان دوستان هنرمندی که مایل به شرکت در آن هستند، با این پروژه همراه شوند و من براین باورم تا حدود زیادی توانسته‌ام در رساندن پیام این پروژه موفق باشم.

■ اشاره کردید که ایده شکل گیری این پروژه براساس پذیرش دیدگاه‌ها و نظرات مختلف درهنر نوازندگی شکل گرفته. بر این اساس شما در این پروژه، برای تنبک نوازی چه شیوه‌ای را مد نظر قرار داده اید و اجرامی کنید؟

به اعتقاد من یک نوازنده تنبک بایستی با همه سبک‌های نواختن این ساز آشنا باشد. درواقع دوستانی که برای آموزش این ساز مراجعه می کنند، اگر علاقه و انگیزه برای ادامه کار داشته باشند و کار را هدفمند دنبال کنند، همه روش‌های تنبک نوازی را که شامل سیستم سه خطی، تک خطی و حتی شیوه‌های نوین است آموزش می دهیم و اگرهم فرصت کافی درخصوص تجربه شیوه‌های نوین نداشته باشیم به این دوستان توصیه می کنیم با روش و مکتب دیگر استادانی که نگاه جدیدی به روش‌های آموزشی دارند آشنا شوند و تعلیم ببینند. این موضوع علاوه بر اینکه موجب پابرجایی رفاقت‌ها خواهد شد، سبب می شود که روش‌های متنوع آموزشی هم گسترش پیدا کند اما درخصوص اجرایی که در این پروژه دارم باید بگویم، پیش از اینکه دوست همساز دعوت شود قطعاتی را براساس شناختی که از سبک وسیاق این دوستان دارم می‌نویسم و تلاشم این است، قطعات نوشته شده با اندیشه، تفکر و نواخته‌های این عزیزان نوازنده همتراز باشد. به عنوان مثال در همنوازی با «نقاره» که یک ساز آذری است سعی کردیم از ریتم‌های محلی و منطبق با لهجه این ساز بهره ببریم تا فضای موسیقی آذری این ساز بیشتر حفظ و شنیده شود و این مسائل تا به امروز در پروژه همساز مورد توجه بوده است. نکته دیگر در نوازندگی تنبک این است که وقتی شما این ساز را می نوازید، بعد از یک دوره آموزشی، آرام آرام از مکتب همه استادان استفاده خواهید کرد و این آموزش به‌صورت شنیداری و دیداری دریافت می‌شود؛ بخصوص در شرایط کنونی که اغلب آموزش‌ها و اجراها به‌صورت آنلاین است. براین اساس برای دوست نوازنده‌ای که به این پروژه دعوت می‌شود سعی می کنیم قطعاتی را انتخاب کنیم که به سبک نوازندگی ایشان نزدیک‌تر باشد.

حمید قنبری، نوازنده، آهنگساز و مدرس سازهای کوبه‌ای ایرانی در گفت‌وگو با «ایران» از پروژه «همساز» می گوید

ضرباهنگ بی‌انتهای همدلی و همسازی

نداسیجانی
خبرنگار

پروژه «همساز» رویدادی موسیقایی که با همت حمید قنبری نوازنده سازهای کوبه‌ای شکل گرفته تا در این روزهای خانه نشینی و روزگار قرنطینه، هنر بی مرز موسیقی بتواند بار دیگر با زبان همدلی حال خوبی برای مردم دنیا باشد. حمید قنبری که از سال ۱۳۷۳ یادگیری ساز تنبک را نزد بهمن رجبی آغاز کرده تاکنون با گروه‌های مختلف موسیقی چون آفتاب، مهر پویا، آفاق، آوا، باران، سور و مهتاب همکاری داشته و همچنین در کنار هنرمندانی همچون محمدرضا شجریان و گروه شهناز، حسین علیزاده، علیرضا قربانی، سالار عقیلی، محمد معتمدی، وحید تاج، فرهاد فخرالدینی و حسین علیشاپور به نوازندگی پرداخته است. قنبری پایه گذار و سرپرست گروهی به نام «کلون زمان» است و از سال ۱۳۹۴ فعالیتش را با محوریت ریتم آغاز کرده و توانسته با راه اندازی پروژه «همساز»، صدایی دیگر در موسیقی طنین انداز کند. گفت‌وگو با این آهنگساز را در ادامه می خوانید:

موضوع دیگر این است در نوازندگی ساز تنبک، چون موضوع خلاقیت بیشتر مورد توجه است، نگاه‌ها و سلیقه‌های متفاوتی دیده می‌شود.

■ با توجه به استقبال خوبی که از پروژه «همساز» صورت گرفته است آیا توانسته‌اید به هدف و شعاری که در این پروژه مورد توجه بود دست یابید؟

از نظر من ساز و موسیقی هیچ گاه مهم تر از خود انسان‌ها نیستند؛ شعاری که تا به امروز به آن تأکید داشته و توانسته‌ام آن را حفظ کنم. سؤال این است، ما برای چه کسانی سازمی نوازیم یا موسیقی می‌سازیم؟ اگر به این موضوع بیندیشیم قطعه‌ای که می سازیم برای دوستی و ارتباط بهتر و بیشتر با آدم ها است. بر این اساس نباید این هدف را فراموش کنیم که هیچ چیز مهم تر از خود انسان نیست. یعنی وقتی هنرمندی همساز من است، موضوع رفاقت و همدلی ما براساس نقاط مشترکمان و همین طور پذیرش اختلاف نظراتمان پایدارتر خواهد بود.

> نظر من ساز و موسیقی هیچ گاه مهم تر از خودانسان‌ها نیستند؛ شعاری که تا به امروز به آن تأکید داشته و توانسته‌ام آن را حفظ کنم. سؤال این است، ما برای چه کسانی سازمی نوازیم یا موسیقی می‌سازیم؟ اگر به این موضوع بیندیشیم قطعه‌ای که می سازیم برای دوستی و ارتباط بهتر و بیشتر با آدم ها است. براین اساس نباید این هدف را فراموش کنیم که هیچ چیز مهم تر از خود انسان نیست. یعنی وقتی هنرمندی همساز من است، موضوع رفاقت و همدلی ما براساس نقاط مشترکمان و همین طور پذیرش اختلاف نظراتمان پایدارتر خواهد بود.

■ آیا این پروژه همچنان به‌صورت دونوازی اجرا خواهد شد؟

آغاز این کار با دونوازی بود اما دوستان نظرات دیگری هم داشتند و ایده هایشان برای ما قابل احترام است. بنابراین هیچ محدودیتی در اجرای دونوازی وجود ندارد و اگر با پیشنهادی مواجه شویم که جذاب و موازی با شعار این پروژه باشد، قطعاً استقبال خواهد شد.

■ در این پروژه علاوه بر حضور نوازندگان ایرانی، نوازنده هایی از کشورهای مختلف همکاری دارند، نگاه آنها به این پروژه چیست. آیا با سبک و سیاق موسیقی ایرانی آشنایی دارند؟

از زمانی که کرونا آغاز شد، توجه و تأکید بیشتر ما اجرا و پخش کار در فضای مجازی بود. در این فضا دوستانی که خارج از ایران زندگی می کنند در جریان قرار گرفتند و از سوی این دوستان پیشنهادهایی مطرح شد و بسیار علاقه‌مند بودند که این همنوازی صورت بگیرد. بر این اساس فایل کارها برای آنها ارسال می شد و روی آن پروژه، قطعه خودشان را اجرا می کردند و تنظیم و میکس آن در ایران انجام می گرفت. خوشبختانه نوازنده‌های خارجی استقبال خوبی از این برنامه داشتند و همچنان هم استقبال می کنند. در این زمینه فایل‌های بسیاری دریافت کرده‌ایم که هنوز فرصت میکس و مستر آن فراهم نشده و قرار است یک به یک کارها بزودی منتشر شود. سازهایی که در بخش خارجی بیشتر دیده شد و از نظر مخاطب جذاب‌تر بود، ساز کوبه‌ای طبلا و همچنین سازهای برزیلی بود، البته بعدها پیشنهاد شد کار به‌صورت وکال هم ضبط شود و هنرمندان آسیای شرقی پیشنهاداتی ارائه کردند که روی ریتم‌ها، کلام قرار بدهند و با تحریرهای خود اجرا کنند. این موضوع مورد توجه قرار گرفت و تصمیم داریم در پروژه‌های بعدی، ریتم‌ها با وکال همراه شود یعنی خواننده‌ای همراه قطعه باشد.

■ انتخاب نوازنده‌ها به چه صورت بوده است؟

برای شروع، با دوستان صمیمی خودم که سال‌ها همکاری داشتیم این موضوع را مطرح کردم و اولین گام‌ها با این دوستان برداشته شد اما بعد از آنکه پروژه به‌صورت جدی ترشکل گرفت و منتشر شد، مورد توجه بسیاری از هنرمندان قرار گرفت و پیشنهاداتی از سوی این عزیزان مطرح شد و نسبت به این شعار و نگاه ابراز علاقه کردند و همان طور که گفتم این اتفاق همچنان ادامه دارد و در حال ضبط و انتشار آن هستیم.

■ در هشتمین قطعه این کار که قرار است منتشر شود از اشعار حسین منزوی و حمید مصدق استفاده کرده اید. انتخاب اشعار بر چه اساسی است؟ آیا با شعار این پروژه در ارتباط است؟

با توجه به اینکه هر کدام از این پروژه‌ها در یک تاریخ خاص منتشر می شود، به نسبت زمان انتشار آن، سعی می کنیم برای آن شأن نزولی در نظر بگیریم. به عنوان مثال همزمان با روز جهانی موسیقی، سعی کردیم به شعار کلیدی این روز که همسو با پروژه است تأکید کنیم. نکته دیگر اینکه اشعاری که انتخاب می شود مناسب با شرایط امروز زندگی است و در کنار آن، شعار همدلی و همفکری هم لحاظ می شود. در واقع علت اینکه هرکدام از این قطعات موسیقایی به‌صورت تک تک منتشر می شود یک بخش آن براساس همین موضوع است و بخش دیگر، زمانی است که برای آماده سازی کار چون تدوین تصویر، میکس، مسترکار و... در نظر گرفته می شود و براین اساس چون سرعت کار بالا نیست سعی می کنیم در طول ماه یک یا دو اثر از این پروژه را منتشر کنیم.

■ آیا این قطعات به‌صورت آلبوم منتشر خواهد شد؟

متأسفانه در حال حاضر انتشار فیزیکی کار به‌صورت آلبوم چندان مورد استقبال نیست و سعی هنرمندان و ناشران بر این است که کار را در فضای مجازی منتشر کنند. استاندارد کار ما هم بر اساس یک دقیقه زمان در صفحه اینستاگرام انجام گرفته و سعی می کنیم از جذابیت‌های تصویر و تدوین بهره بگیریم و همچنین کیفیت خوبی در بخش صدا داشته باشیم، اما اینکه بعدها به ایده‌ای برسیم یا دوست ناشری علاقه‌مند باشد این کار را به‌صورت مجموعه‌ای گردآوری کند، قطعاً مورد استقبال ما خواهد بود.

■ برنامه‌های دیگری برای این پروژه در نظر گرفته اید؟

همانطور که اشاره کردید احتمال اینکه پروژه‌های بعدی به‌صورت چند نوازی انجام گیرد وجود دارد؛ البته با حفظ همان نگاه همساز بودن و همدلی. حتی بحث حضور خواننده‌های نام آشنا نیز مطرح است. این دوستان با دیدن پروژه علاقه‌مندی نشان دادند که همراه همساز باشند.

■ تهیه کننده کار کیست؟

در حال حاضر صفر تا صد کار بر عهده خودم است و حمایتی صورت نگرفته است.

■ به غیر از پروژه همساز چه کارهای دیگری انجام داده اید؟

کنسرت و اجراهای متعددی در داخل و خارج از کشور (قبل از کرونا) و در بخش آموزش موسیقی هم تاکنون دو کتاب آموزشی منتشر کرده‌ام؛ یکی کتاب «تنبک نوازی به روایت امیر ناصر افتتاح» و دیگر «ضرب آوا» که در مورد خنیاگری و تصنیف خوانی است و خوشبختانه بخت با من یار بود و این سعادت را داشتم که جمع بندی کتاب ضرب آوا با نظارت مستقیم استاد شجریان انجام بگیرد و ایشان مقدمه‌ای بر این کتاب نوشته‌اند. کتاب «ضرب آوا» به گونه‌ای طراحی و تدوین شده که علاوه بر نوازندگان سازهای کوبه‌ای، برای نوازنده‌های تار و سه تار و سازهای ملودیک دیگر و همچنین خوانندگان موسیقی ایرانی هم قابل استفاده است. علاوه بر تقطیع کلمات تصنیف‌ها براساس ضرب ها، درگردآوری مجموعه به گونه‌ای عمل شده که از هر ۱۲ مایه مختلف موسیقی ایرانی نمونه تصنیف موجود باشد که این امر برای آشنایی هنرجویان و هنرآموزانی که با مایه‌های موسیقی ایرانی آشنایی ندارند، براحتی قابل استفاده است. نکته دیگر اینکه در راستای پروژه همنوازی قرار است برای کتاب دستور سنتور استاد پشنگ کامکار خط تنبک بنویسم تا برای همنوازی علاقه‌مندان مورد استفاده قرار گیرد.

■ در بخش آموزش آنلاین موسیقی، تدریس به چه صورت بود آیا این روش آموزشی توانسته موفق عمل کند؟

من براین باورم که هرپدیده جدیدی قطعاً مسائل و مشکلاتی خواهد داشت اما ناگزیر از کنار آمدن با آن هستیم. فضای مجازی هم روز به روز در حال تغییر است. پیش از کرونا در بخش آموزش برای دوستانی که خارج از کشور هستند فایل‌هایی را آماده و ارسال می کردیم. بعد از کرونا غنای بیشتری به آن داده شد و ویدیوها و نت‌ها نیز همراه با این فایل‌ها ارسال شد و این موضوع توانست در بخش آموزش هم در بخش آنلاین و هم آفلاین تأثیر بسیاری داشته باشد.

تبادل فرهنگ و زبان

■ **جائوجوچون- نوازنده پیپا و اولین محقق زن چینی در زمینه موسیقی ایرانی**

آشنایی من با حمید قنبری به سال ۲۰۱۷ برمی گردد و برای یک اجرای موسیقی به چین آمده بود و در مدرسه من (هنرستان مرکزی موسیقی) که بهترین هنرستان موسیقی در سراسر چین است یکدیگر را ملاقات کردیم. حمید قنبری نوازنده بسیار خوبی است اما سال گذشته و با نزدیک شدن به سال نو ایرانی (۱۴۰۰)، او چهار ویدیوی ریتم برای من ارسال کرد و من یکی از آنها را انتخاب کردم و سپس با موسیقی چینی خاص که برگرفته از مردم فارسی زبان چینی است بداهه نوازی کردم. ما این موسیقی را برای جشن گرفتن سال نو ایرانی انجام دادیم و «نوروز» نام دارد. این آهنگ را در استودیو در چین ضبط کردم و حمید قنبری ویدیو را با هم ترکیب کردند و خوشحالم که این ویدیو مورد استقبال مردم چینی و ایرانی قرار گرفته است.

من بیش از ۲۵ سال روی موسیقی چین کار کرده‌ام و امسال چهارمین سالی است که در زمینه موسیقی ایران کار و تحصیل می کنم. در این چهار سال کارهای زیادی را برای حمایت و معرفی موسیقی ایرانی در چین در قالب اجرا و سخنرانی انجام داده‌ام و از اعماق قلبم موسیقی ایرانی را دوست دارم و از همکاری با یک نوازنده ایرانی بسیار خوشحالم.

امیدوارم مردمان ایران و چین بتوانند از طریق موسیقی یکدیگر را بیشتر درک کنند و همچنین فرهنگ و زبان یکدیگر را، و خود من به شخصه حاضرم تمام تلاشم را برای معرفی این کار انجام بدهم.

همنوازی و رفاقت به دور از رقابت

■ **درشن جوتسی آنند- نوازنده نام آشنای هندی ساز طبلا**

از شکل گیری این پروژه بسیار خوشحالم و استقبال می کنم و کاری که حمید قنبری انجام داده‌اند قابل تحسین است، چرا که بواسطه این کار یک همدلی و همبستگی بین موزیسین‌ها ایجاد خواهد شد و این همان هدفی است که «همساز» دنبال می کند. موسیقی زبان مشترک مردم دنیاست و موجب همفکری بین آنها خواهد بود. جالب است بدانید در هندوستان هم این اتفاق افتاده است و بسیاری از طبلا نوازان و پرکاشن نوازان به دور هم جمع می شوند و هر از چندگاهی این همنوازی‌ها شکل می گیرد. البته چارچوب سازهای کوبه‌ای یکی است منتهی ایده‌ها کمی متفاوت است و بحث رقابت مطرح نیست بلکه باید از یکدیگر درس بیاموزیم. پیشنهاد من این است اگر کرونا از دنیا رخت ببندد همه این هنرمندانی که در این پروژه حضور داشتند و همنوازی کردند به‌صورت یکجا اجرای کنسرت داشته باشند.

یکدلی و یک زبانی

■ **وحید اسداللهی- نوازنده پیشکسوت نقاره**

از همکاری با پروژه همساز بسیار خوشحالم او با این کار نشان دادند هنرمندان باید کنار هم بنشینند و بنوازند. براین باورم ما هنرمندان موسیقی باید به در کنار هم نشستن عادت کنیم و قلب هایمان را در یک جا قرار بدهیم و ساز بنوازیم و این حرکت نباید در کلام خلاصه شود و شعار بدهیم بلکه باید به آن عمل کرد همچنان که در پیام این پروژه آمده و به همدلی و همسازی تأکید دارد. بنابراین باید از این اندیشه حمایت کرد بخصوص رسانه‌ها. نکته دیگر اینکه اگرچه این همنوازی‌ها با حضور دو ایرانی شکل گرفته اما موجب نزدیک‌تر شدن دو فرهنگ مانند آذری و ایرانی شده است. متأسفانه برخی افراد افراطی نمی گذارند موسیقی اقوام با موسیقی ایرانی تلفیق شوند و این کار اتفاق بزرگی است و بسیار خوشحالم پروژه همساز توانست چندین قدمی بردارد. البته نباید به همین چند اجرا خلاصه شود بلکه باید گسترش یابد. حتی در عرصه بین‌المللی بیشتر دیده شود. از نگاه من موسیقی سرشار از عشق و زندگی است و امیدوارم از این پروژه حمایت شود.

الگویی سازنده برای نسل جوان

■ **حسین رضایی نیا- نوازنده دف و سازهای کوبه‌ای**

غالباً در ایران موسیقی‌ای موفق است که محور اصلی آن خواننده باشد، براین اساس از دیدگاه من اگر حرکتی در راستای بیشتر نشان دادن ساز انجام بگیرد ارزشمند خواهد بود؛ مانند پروژه همساز که آقای قنبری برگزار کرده‌اند و در آن از سازهای غربی و ایرانی بهره گرفته شده و توانسته موفق عمل کند. در این پروژه علاوه بر اینکه رنگ آمیزی ریتم‌ها و تنوع و جمله بندی‌های مختلف برای مخاطب جالب و هیجان انگیز است، در کنار آن کمک شایانی به هنرجویانی که سازهای کوبه‌ای را دنبال می کنند شده است و می‌توانند از این پروژه درس بگیرند. به شخصه بسیار خوشحالم که در این پروژه حضور داشتم و امیدوارم این کار گسترش پیدا کند. نکته دیگر اینکه فضای مجازی در دیده شدن این نوع کارها بسیار تأثیرگذار بوده است.

نکته دیگر اینکه جای تأسف است که این پروژه هیچ حامی و اسپانسری ندارد بخصوص در این دوران که تعطیل شدن عرصه‌های فرهنگ و هنر، ضربه مالی بسیاری خورده است. امیدوارم امکاناتی فراهم شود سایت‌های داخلی یا شرکت‌هایی که توانایی دارند از این نوع پروژه‌ها حمایت کنند. پیشنهاد من این است اگر این امکان وجود دارد این پروژه در بخش بین‌المللی حضور پررنگ‌تری داشته باشد، چرا که رنگ آمیزی پرکاشن‌های ایرانی و غربی می‌تواند اتفاق خوبی باشد و علاوه بر این همنوازی تعاملی میان هنرمندان دنیا است و الگویی سازنده برای هنرمندان بخصوص نسل جوان.